

УДК 351:862.44

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.3.14>

В. В. Вакулюк

здобувач наукового ступеня кандидата наук,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків

СИСТЕМА ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ

У статті обґрунтовані особливості формування системи логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку. Встановлено, що об'єктивним фактором використання системи логістичного забезпечення вважається комплексність організаційно-технологічних, фінансово-економічних та аналітично-інформаційних процесів, які реалізуються на етапі імплементації складових системи логістичного забезпечення державної безпеки і громадського порядку. В умовах ринкової економіки логістичне забезпечення інститутів державної безпеки та громадського порядку становить інституційно-організовану діяльність щодо ефективного управління закупівельними процесами, доставкою, зберіганням, розподілом ресурсів, їх запасами, наданням належних послуг задля забезпечення ефективності антикорупційної політики логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку. Визначено, що застосування системи логістичного забезпечення інститутів державної безпеки та громадського порядку дозволяє: формувати необхідні ланцюги управління, що забезпечують ефективність логістичних процесів для інститутів державної безпеки в їх тісний взаємодії; оптимально поєднати наявні матеріальні потоки із інформаційним, фінансовим й сервісним забезпеченням державної безпеки; сформувати умови для досягнення цілей синергетичного ефекту у сфері забезпечення державної безпеки та громадського порядку; визначити ефективні інструменти вирішення антикорупційних задач управління постачанням на основі прийняття багатоваріантності рішень й множини факторів щодо впливу внутрішнього і зовнішнього середовищ системи ресурсного забезпечення. Система вважається ефективною, якщо вона дозволяє максимально адаптувати діяльність певного інституту державної безпеки та громадського порядку об'єкта управління до умов внутрішнього і зовнішнього середовища забезпечуючи максимальну результативність цілей антикорупційної політики. Результативність такої системи зумовлена її оптимізаційним характером, що полягає безпосередньо в мінімізації витрат і максимізації всіх рівнів забезпеченості інститутів державної безпеки та громадського порядку за рахунок раціоналізації й антикорупційної адаптивності структури, що дозволяє оптимізувати ресурсне забезпечення в умовах постійно діючих ресурсних обмеженнях й стабільної динаміки зовнішніх факторів впливу.

Ключові слова: громадський порядок, державна безпека, система, логістичне забезпечення, інститути.

Постановка проблеми. За період незалежної України постійно відбуваються спроби здійснити реформування правоохоронних, спеціальних органів влади та інших інститутів держави з метою забезпечення захисту всіх можливих інтересів держави від екзогенних й ендогенних викликів та загроз [1]. Причиною цього є постійна зміна національних соціально-економічних, геополітичних, екологічних, юридичних та оборонних пріоритетів, що сформовано під впливом сучасних внутрішніх та зовнішніх чинників розбудови незалежної, розвиваю-

чої Української держави в умовах глобалізації, яке характеризується політичними й фінансовими кризами, конфліктами, інноваційними технологіями та іншими загрозами й викликами державній безпеці. Відповідно цілі реформування визначаються параметрами підвищення різноманітних якісних параметрів таких формувань та органів в умовах зниження витрат на державну безпеку і громадський порядок [2-3]. Провідними критеріями ефективного функціонування інститутів державної безпеки та громадського порядку є забезпечення достатнього рівня їх фінансування та опти-

мального використання асигнованих фінансових ресурсів. Рівень ресурсного забезпечення залежить насамперед від стану національної економіки, що зумовлює перспективні можливості держави у напрямку задоволення потреб інститутів державної безпеки та громадського порядку, планами їх модернізації і визначеними завданнями. Ще одним із ключових чинників є наявність ефективного сучасного механізму управління ресурсним забезпеченням, дозволяючи цим самим мінімізувати виділені витрати та підвищити критерії забезпеченості інститутів державної безпеки та громадського порядку в умовах динамічності ринкових відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Змістовні дослідження щодо логістичного забезпечення проведені в наукових результатах сукупності зарубіжних науковців, а саме: А. Альбеков, Б. Анікін, О. Гаджинський, М. Крістофер, Л. Міротін, С. Нагловський, В. Ніколайчук, Д. Тіксє, Х. Фірон та ін., а також вітчизняних дослідників: Є. Крикавського, Р. Ларіної, Л. Фролової, Н. Чухрай та іншими.

Мета статті полягає в обґрунтуванні особливостей функціонування системи логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку.

Виклад основного матеріалу. Логістика у сфері державної безпеки та громадського порядку формувалася як комплексний механізм цілісного забезпечення відповідних інститутів безпеки, що передбачав діяльність державних й недержавних інститутів, результати діяльності різних сфер й галузей національної економіки, які інтегрувалися задля реалізації завдань ресурсного забезпечення, на які безпосередньо покладаються завдання щодо підтримки державної безпеки і громадського порядку. Основними об'єктами в системі логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку вважаються людські й матеріальні потоки, представляючи собою раціонально організовану діяльність різних інститутів та їх ресурсної підтримки.

Слабкою стороною логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку є домінування в ній саме практичної складової й недостатнє нау-

кове забезпечення, що безпосередньо залежить від специфіки управління державною безпекою, складністю й багатоплановістю процесів її ресурсного забезпечення, залежністю від значної кількості зовнішніх факторів й багатоваріантністю напрямів реалізації, пріоритетом безпекової доцільності над економічним раціоналізмом прийнятих логістичних рішень.

Логістичне забезпечення державної безпеки та громадського порядку постійно розвивалося, акумулюючи всі досягнення й нововведення від ринкових відносин, враховуючи новації в бізнес-логістиці. В легітимних документах від НАТО логістика розглядається, як наука про планування й здійснення руху ресурсів для забезпечення діяльності інститутів безпеки й оборони, яка включає такі взаємопов'язані сфери як «проєктування та розробка, придбання, зберігання, транспортування, розподіл, продаж; придбання, спорудження, обслуговування та використання об'єктів; придбання або надання певних послуг; належна підтримка соціальних служб тощо» [4].

З точки зору економічної концепції логістика суттєво розширила межі її використання, враховуючи у сфері об'єктів управління не лише фінансово-матеріальні відносини, а й інші відносини: інформаційні, сервісні, технологічні й інші, які функціонують у господарській діяльності, що дозволило комплексно представити ланцюги постачання як циркуляцію представлених ресурсів для ефективності функціонування інститутів державної безпеки та громадського порядку.

Логістичне забезпечення включає доволі широке коло проблем, які пов'язані з пошуком напрямів підвищення результативності діяльності суб'єктів господарської: від цільового впливу на виникаючі логістичні потоки у певній послідовності до ефективного управління такими потоками, забезпечуючи цим самим процес формування логістичних систем. В основі логістичного забезпечення лежить перехід від системи управління певними функціями логістики до загальної системи управління сукупністю таких функцій, формуючі специфічні ознаки (комплексності, синергізму, інтегрованості, емерджентності,

раціональності) й трансформуючи його в логістичне забезпечення [5].

Різні підходи до визначення логістичного забезпечення зумовлює диверсифікованість напрямів у представленні мети, суб'єктів, об'єкту, предмету, методичних й концептуальних засад, інструментарію й критеріїв результативності.

Систематизуючи різні погляди та підходи, пропонуємо логістичне забезпечення розглядати як більш ширше поняття, ніж логістика та логістичне управління, яке сформовано на інтеграції теорій управління (принципи, методи, процеси та об'єкти) [6] та логістики (система наукових знань у сфері функціонування потокових процесів в діяльності суб'єктів системи забезпечення) [7]. На основі зроблених висновків нами обґрунтовані ключові теоретичні положення логістичного забезпечення, які характеризують його основні ознаки та інтерпретують його специфічні властивості, як управлінського так і ресурсного підходів:

- логістичне забезпечення представляється, як нерозривний комплекс матеріально-фінансових, інформаційних, технологічних потоків, що потребує синхронізації їх постійної взаємодії;

- комплексність та системність потребує ефективного управління всіма процесами ресурсного забезпечення у їх взаємозв'язку на основі формування цілей, структури логістичних систем;

- диверсифікований підхід до прийняття рішень у контексті організаційно-економічної й технологічної адаптивності логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку в умовах взаємодії із зовнішніми факторами;

- врахування стратегічних цілей розвитку інститутів державної безпеки та громадського порядку вимагає узгодження поточних цілей логістичного забезпечення з цілями інших організаційно-функціональних сфер на різних рівнях управління;

- врахування особливостей діяльності різних складових організаційно-економічних систем, пов'язаних із проходженням процесу ресурсного забезпечення, що здійснюється шляхом формування наскрізних логістичних етапів та управ-

ління фінансово-економічними процесами в них за відповідний цикл, починаючи із придбання ресурсів і завершуючи реалізацією послуг або товарів;

- комплексна оптимізація організаційно-економічних процесів передбачає те, що будь-яка оптимізація для певної функціональної сфери або окремої функції не повинна суперечити загальному концепту логістичного забезпечення;

- інтегруються агреговані індикатори результативності, які орієнтовані як на систему логістичного забезпечення, так й на оцінку ефективності її функціонування загалом, важливим серед яких є період використання, витрати, результативність та якість такого забезпечення;

- принцип синергізму представляє собою кумулятивний ефект щодо взаємодії різних ланок системи логістичного забезпечення та взаємозалежність використаних управлінських інструментів, що можуть вплинути, як позитивно, так й негативно загалом на систему логістичного забезпечення.

Логістичне забезпечення існує лише в рамках відповідних логістичних процесів, які формують потоки та забезпечують їх рух. Тому логістичне забезпечення представляє собою належним чином організовану у часовому просторі логістичну операцію або функцію задля досягнення визначених цілей та заходів [5].

Проведений концептуальний аналіз у науковій літературі дефініцій логістичного забезпечення дозволив систематизувати такі його ключові характеристики, як диверсифікованість, системність, адаптивність, відкритість до інновацій та зовнішнього світу, алгоритмічність, взаємопов'язаність між логістичними потоками, визначеними індикаторами та заходами [7]. Враховуючи проведений аналіз наукових підходів, під логістичним забезпеченням пропонуємо розглядати складну адаптивну організаційно-структурну економічну систему, яка включає вхідні та вихідні потоки, які взаємопов'язані із загальними етапами управління логістичним забезпеченням за відповідними критеріями результативності, що перебувають під впливом внутрішніх та зовнішніх цілей і факторів.

На етапі формування будь-якої системи логістичного забезпечення важливе значення має представлення її функціональних сфер, які насамперед враховують різні спектри діяльності бізнесу: на етапі постачання, виробництва і розподілу ресурсів, що привело до впровадження різних понять логістики логістика постачання, виробництва й розподілення.

В сучасних ринкових умовах для розвитку системи ресурсного забезпечення організацій загалом та інститутів національної безпеки і громадського порядку, особливої актуальності набула логістика постачання. В провідній науковій літературі, широкого використання набули терміни «логістика постачання» [8], «закупівельна логістика» [6]. Порівнюючи тлумачення різних понять встановлено, що логістичне забезпечення (логістика забезпечення) є досить широким поняттям, представляючи собою складний процес організації та управління всіма ресурсними потоками на всіх етапах їх руху від виробництва до споживання, що передбачає, окрім процесу закупівлі, доставки, зберігання й інші види провадження логістичної діяльності, орієнтованого на безперервне забезпечення потреб всіх споживачів у відповідних продуктах й послугах із високим рівнем ефективності. Для підтвердження такого явища представимо основні завдання логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку [5-7]:

- визначення потреб інститутів державної безпеки в ресурсах;
- визначення типів ресурсів та форм доставки;
- пошук та встановлення раціональних й антикорупційний зв'язків із надійними постачальниками відповідних ресурсів;
- забезпечення ефективної (з відсутністю тінювих корупційних операцій) організації закупівель необхідних ресурсів у належній кількості і якості;
- представлення форм постачання й зберігання ресурсів;
- підтримка встановлених рівнів запасів ресурсів;
- легальний розподіл та організація зберігання ресурсів.

Очевидно, що логістичне забезпечення в сучасних умовах потребує не лише уча-

сті всіх зацікавлених інститутів державної безпеки та громадського порядку, а і налагодження прозорих коопераційних взаємозв'язків і підвищення рівня взаємодії з іншими інститутами та суб'єктами господарювання. Даний процес зумовлює становлення якісно нового типу системи логістичного забезпечення, яка інтегрує матеріальні і супутні йому потоки усіх, хто насамперед приймає участь у підтримці державної безпеки та громадського порядку забезпечуючи узгодження й координацію взаємних дій таких учасників та сприяючи задоволенню суспільних потреб [6].

Таким чином, під логістичним забезпеченням будемо розуміти комплексний підхід до загального управління поточковими процесами, які пов'язані із формуванням відповідних логістичних потоків, на основі інтеграції різних сфер організаційно-економічної діяльності й елементів логістичного забезпечення у контексті легалізації й оптимізації поточкових процесів та досягнення синергетичного ефекту задля ефективного задоволення соціально-економічних потреб суспільства [4].

Логістичне забезпечення орієнтоване на оптимізацію ресурсів на всіх управлінських рівнях та логістичних потоків у контексті дотримання принципу глобальної оптимізації, який передбачає імплементацію локальних критеріїв детінізації й оптимізації не суперечивши глобальному оптимуму логістичного забезпечення загалом. Отже комплексний розгляд всіх об'єктів логістичного забезпечення в їх цілісності та взаємозалежності, використовуючи багатокритеріальну оптимізацію із використанням диверсифікованої системи критеріїв результативності та прийнятності логістичного забезпечення, які б відображали ефективність логістичних потоків, відкритість функціонування логістичних систем, належна якість логістичного обслуговування.

Аналіз положень логістичного забезпечення дозволяє систематизувати принципи, які є основою теоретико-концептуального базису підтримки державної безпеки та громадського порядку [3-5]:

- системності та цілісності, який потребує управління всіма логістичними про-

цесами, включаючи структуру та чіткий алгоритми дій різних ланок й підсистем як загального цілого в логістичному забезпеченні;

- все охопленої структури логістичних витрат, що пов'язані із забезпеченням державної безпеки та управлінням ресурсними потоками;

- глобальності, що потребує злагодженої локалізації цілей функціонування складових логістичного забезпечення для досягнення глобальних цілей;

- інтеграції, який орієнтований на досягнення інтеграції різних ланок системи логістичного забезпечення в управлінні ресурсними потоками інститутів державної безпеки та громадського порядку;

- цифровізації, який забезпечує врегулювання складних загальнодержавних логістичних задач, ураховуючи значні обсяги використаних даних, які впливають на результативність й відкритість прийняття управлінських рішень із використанням сучасних інформаційних технологій;

- емерджентності, що передбачає перспективність підтримки рівноваги системи логістичного забезпечення в умовах можливих змін факторів впливу зовнішнього середовища та її адаптація до умов відкритого латентного управління.

Отже, система логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку створює наукове підґрунтя для врегулювання соціально-економічних інтересів всіх інститутів державної безпеки, що виникають у процесі логістичної діяльності задля досягнення внутрішніх та зовнішніх цілей держави, суспільства та кожного громадянина, шляхом легального й оптимального використання всіх ресурсів в існуючих ринкових умовах господарювання.

Висновки. У сучасних умовах економічної трансформації і реформування системи державної безпеки та громадського порядку, коли на перше місце виходить проблема не лише кількості, але і якості та ефективності ресурсного забезпечення інститутів державної безпеки, питання управління їх функціонуванням й розвитком має ґрунтуватися на сучасних підходах логістики, які досить перспективно

реалізуються на рівні бізнесу. Саме підприємницька логістика інтегрує у систему логістичного забезпечення державної безпеки та громадського порядку маркетингові дослідження, підходи корпоративного управління, фінансового менеджменту, аутсорсингу й інші інструменти системи логістичного забезпечення, що сприяють встановленню цілей інститутів державної безпеки з відповідним ресурсним контекстом. Її головні характеристики (категорії витрат, цінності й корисності для суспільства, узгодження соціально-економічних інтересів інститутів (суб'єктів) у процесі відкритого постачання, оптимізації ресурсів, якості товарів і послуг) суттєво модифікують прийняті управлінські рішення, що дозволить підвищити рівень прозорості, легітимності забезпечення державної безпеки та громадського порядку під постійним впливом негативних корупційних факторів.

Незважаючи на різноманітні підходи дослідників до представлення напрямів ресурсного забезпечення інститутів державної безпеки та громадського порядку в сучасних умовах, на перший план виносять засади, які мають чітко виражений логістичний характер:

- використання комплексного підходу до формування сучасних систем ресурсного забезпечення з урахування завдань інститутів державної безпеки та громадського порядку і умов розвитку ринкової економіки;

- розробка легітимної, ефективної й адаптивної системи управління ресурсним забезпеченням інститутів державної безпеки, яка б органічно поєднувала різні управлінські підходи;

- оптимізація витрат на ресурсне забезпечення інститутів державної безпеки;

- оптимізація інфраструктури системи ресурсного забезпечення;

- становлення прозорості, деалігархізованої закупівельної політики;

- обґрунтування розподілу необхідних ресурсів, ураховуючи актуальні потреби різних інститутів державної безпеки та громадського порядку;

- оптимізація наявних запасів ресурсів на різних рівнях системи ресурсного забезпечення;

– підвищення рівня якості та контролюваності діяльності інститутів державної безпеки та громадського порядку тощо.

Список використаної літератури:

1. Christou I. T. Quantitative Methods in Supply Chain Management: Models and Algorithms / Ioannis T. Christou. London : Springer-Verlag, 2012. 411 p.
2. Zvirgzdiņa B. The use of mathematical models for logistics systems analysis. Proceedings of the 14th International Conference «Reliability and Statistics in Transportation and Communication» (RelStat'14), 15–18 October 2014, Transport and Telecommunication Institute, Riga, Latvia, 2014. P. 63–67.
3. Лісовський В. І. Принципи побудови логістичної інформаційної системи ресурсного забезпечення Збройних Сил України. Економіка. Менеджмент. Підприємство : зб. наук. праць. Луганськ: СЛУ ім. В. Даля, 2011. № 23 (1). С. 94–99.
4. Кивлюк В. С. Формування політики і стратегії функціонування систем основних видів забезпечення оборонного комплексу України : дис. ... канд. екон. наук : 08.06.02 / Кивлюк Володимир Семенович. К., 2001. 185 с.
5. Зборовська О. М. Управління потоковими процесами промислового підприємства на підставі логістичного підходу : монографія. Дніпропетровськ: Вид-во Дніпропетровського університету економіки ім. Альфреда Нобеля, 2011. 312 с.
6. Григорак М. Ю. Системний підхід у логістиці: навч. посіб. / М. Ю. Григорак, О. В. Карпунь, О. Є. Соколова. К. : Логос, 2013. 308 с.
7. Вітлінський В. В. Ризик-менеджмент в електронній логістиці. Актуальні проблеми економіки. 2014. № 12 (162). С. 374–384.
8. Білетов В. І. Проблема побудови єдиної системи логістичного забезпечення військових формувань України. Труды Національного університету оборони України. К. : НУО України, 2010. Вип. 4 (91). С. 81–89.

Vakulyuk V. System of logistical support of state security and public order

The article substantiates the peculiarities of the formation of the system of logistical support of state security and public order. It was established that the objective factor of the use of the logistic support system is the complexity of organizational-technological, financial-economic and analytical-informational processes, which are implemented at the stage of implementation of the components of the logistic support system of state security and public order. In the conditions of a market economy, the logistical support of institutions of state security and public order is an institutionally organized activity related to the effective management of procurement processes, delivery, storage, distribution of resources, their stocks, provision of appropriate services to ensure the effectiveness of the anti-corruption policy of logistical support of state security and public order. It was determined that the application of the system of logistical support of state security and public order institutions allows: to form the necessary management chains that ensure the efficiency of logistics processes for state security institutions in their close interaction; optimally combine available material flows with information, financial and service provision of state security; to create conditions for achieving the goals of a synergistic effect in the sphere of ensuring state security and public order; to determine effective tools for solving anti-corruption problems of supply management based on the adoption of multivariate decisions and a set of factors regarding the influence of the internal and external environments of the resource provision system. The system is considered effective if it allows to maximally adapt the activities of a certain institute of state security and public order of the object of management to the conditions of the internal and external environment, ensuring the maximum effectiveness of the goals of the anti-corruption policy. The effectiveness of such a system is due to its optimization nature, which consists directly in the minimization of costs and the maximization of all levels of provision of institutions of state security and public order due to the rationalization and anti-corruption adaptability of the structure, which allows for the optimization of resource provision in conditions of constant resource limitations and stable dynamics of external influencing factors .

Key words: public order, state security, system, logistical support, institutions.